

BRAZÍLIA

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Brazil Szövetségi Köztársaság
Államforma	szövetségi köztársaság
Főváros	Brazíliaváros
Terület	8 511 965 km ²
Népesség	198 739 269 (2009. július)
Nemzetiségi megoszlás	fehér 54%, mulatt 39%, fekete 6%, japán, arab, indián 1%
Vallási megoszlás	római katolikus 74%, protestáns 15%, spiritiszta 1%, egyéb (bantu, vudu stb) 10%
Hivatalos nyelv	portugál
Klíma	többnyire trópusi, délen mérsékelt
Államfő	Luiz Inacio Lula da Silva
Miniszterelnök	Luiz Inacio Lula da Silva
Hivatalos pénznem	BRL (reál)
Jelentősebb városok	Rio de Janeiro, Sao Paulo, Curitiba, Manaus, Belo Horizonte, Recife, Fortaleza

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Brazília főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd USD	1 931	2 029	2 025
GDP változás (reál)	%	6,1	5,1	0,1
Egy főre jutó GDP (PPS)	USD/fő	10 000	10 300	10 200
Infláció (fogyasztói árindex)	%	4,5	5,9	4,2
Munkanélküliségi ráta	%	9,3	7,9	7,4
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-2,0	-2,6	-1,9
Államadósság (év végi)	GDP %-a	n.a.	38,8	46,8
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	3,6	-28,2	-11,3
Árfolyam (éves átlag)	BRL/USD	1,85	1,86	2,03

Forrás: CIA The World Factbook

Brazília területét és népessége számát tekintve a világ ötödik legnagyobb országa. A világ 10 legnagyobb gazdasága közé tartozik, Dél-Amerika GDP-jének több mint a felét adja. Brazília a XXI. század egyik meghatározó államává kezd válni mind gazdasági, mind politikai értelemben. A gazdasági növekedés közép és hosszú távú kilátásai kedvezőek.

Az ország felkészült a nemzetközi pénzügyi válság negatív hatásainak kivédésére, mert a 2007-2008. évi gazdasági növekedést elsősorban a belföldi kereslet motiválta, az ország nemzetközi tartalékai magasak, hitelválság esetén a Nemzeti Fejlesztési Bank (BNDS) megfelelő eszközökkel rendelkezik annak ellensúlyozására. A kormány hatékony politikája mérsékelte a válság belső következményeit, fenntartotta a hitelkínálatot, a belső fogyasztás erősítését és fejlesztési politikáján keresztül az ipari termelés ösztönzését. A gazdasági világválság azonban nem kerülte el teljes mértékben Brazíliát sem, 2009-ben a brazil gazdaság lényegében stagnált (+0,1%). A Nemzetközi Valutaalap szerint 3,5%-os, a CEPAL jóslata szerint 5,5%-os növekedést is elérhet a gazdaság 2010-ben. A szolgáltatások aránya a GDP-ben megközelíti a 60%-ot, ezen felül a bányászat és a gyorsan fejlődő feldolgozóipar súlya (33 %), miközben az agrárágazatok részesedése alig 9%-ra csökkent.

Az erős nemzeti valuta (real) miatt az import emelkedése meghaladja az exportét, de még mindig pozitív a külkereskedelmi mérleg. A brazil kormány helyzetértékelése szerint ezt egyrészt a mezőgazdasági termékek és a nyersanyagok világpiaci keresletének és árának csökkenése okozta, másrészt a brazil gazdaság jó teljesítménye vonzza a külföldi exportőrök azon termékeit, amelyek a recesszióval küzdő országok piacairól kiszorultak. Az állam belső eladósodottsága a GDP 46,8 százalékát teszi ki. 2009-ben a gazdaságpolitika fontosabb céljai voltak: az infláció és a munkanélküliség csökkentése, az árfolyam stabilitásának kialakítása, a nemzetközi tartalékok fokozása.

A brazil gazdasági vezetők a jövőt illetően optimisták, aminek alapja az ország energiabiztonságát megteremtő rendkívüli kőolajlelőhelyek felfedezése és az élelmiszertermelés (és export) bővítésének óriási lehetőségei (terület, technológia,

nemesítés). A cukornád alapú bioetanol termelése dinamikusan nő, várhatóan még az USA-t is megelőzi.

Az ország valutatartaléka elérte a 239 Mrd USD-t, így meghaladta a teljes külföldi adósság összegét. A londoni G-20 csúcst követően – története során először – Brazília hitelkeretet ajánlott fel az IMF-nek.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Brazília külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	Mrd USD	46,4	40	24,7	25,3
Export	Mrd USD	137,8	160,6	197,9	153,0
Import	Mrd USD	91,4	120,6	173,2	127,7
Szolgáltatások egyenlege	Mrd USD	-9,2	-12,1	-15,6	-19,3
Export	Mrd USD	17,9	22,6	28,8	27,7
Import	Mrd USD	27,1	34,7	44,4	47,0

Forrás: Brazil Központi Bank

Az ország külkereskedelme 2009-ben összességében mintegy 24%-kal, 280,6 Mrd USD-re esett vissza a 2008-as rekordévhez képest és elmaradt a 2007. évi szinttől is. Ezen belül az import 26,2%-kal, 127,6 Mrd USD-re, az export 22,7%-kal, 153,0 Mrd USD-re csökkent. A kereskedelmi többlet így kismértékben, 25,4 Mrd USD-re nőtt.

Az USD 2009. októberi leértékelődését követő kisebb gazdasági visszaesés arra ösztönzi Brazíliát, illetve a dél-amerikai államokat, hogy diverzifikálják exportjukat (nem csak a termékek, hanem a fogadó partnerek tekintetében). Ehhez már az utóbbi években is kedvező partnerre találtak India és Kína személyében, azonban az elmúlt időszakban Irán és Izrael is fokozott érdeklődést mutat a térség iránt.

A külpiacok beszűkülése a legérzékenyebben a feldolgozott termékek kereskedelmét érintette. Emiatt történt, hogy az országok sorrendjében az elsősorban vasércet és szóját importáló Kína 2009-ben Brazília első számú exportpiacává vált (13%), megelőzve a hagyományosan vezető helyen lévő Egyesült Államokat (10%) és Argentínát (8%). A brazil export legfontosabb termékei: közlekedési eszközök, a vasérc, szója, lábbelik, kávé, autók.

A behozatal főbb termékei gépek, elektromos és közlekedési eszközök, vegyipari termékek, kőolaj, autóiipari alkatrészek, elektromos berendezések. Főbb import partnerek: USA (14,9%), Kína (11,6%), Argentína (7,9%), Németország (7%).

A teljes Európai Unió az exportból és az importból is mintegy 22%-kal részesedik. A világgazdaság stabilizálódásával 2010-ben Brazília arra számít, hogy helyreáll a hagyományos sorrend, újra megélnék a feldolgozott termékek forgalma, így az ország újra jelentősen növelheti kivitelét és behozatalát is.

A Mercosur (Déli Közös Piac, alapító tagok: Argentína, Brazília, Paraguay, Uruguay) és az EU között évek óta szabadkereskedelmi tárgyalások folynak, azonban a Mercosur túlzott követeléseivel visszavetették a tárgyalásokat. A Mercosur (döntően

Brazília) támadta az EU agrárszubszienciós rendszerét és annak megszüntetését kérte, cserébe semmit nem ajánlott fel. Vita bontakozott ki a közbeszerzéseket illetően, a szabványügy, a szellemi tulajdon védelme terén.

A Mercosur gazdasági és politikai prioritást élvez Brazília külkapcsolataiban, ami természetesen nem akadályozza meg a más országokkal és regionális szervezetekkel való szoros együttműködést. A vámunió belül a tagországok még nem teremtették meg a termékek, a tőke, a munkaerő és a szolgáltatások szabad áramlásának feltételeit. A politikai akarat és a pénzügyi háttér hiánya miatt a tagországok egyre inkább a harmadik országokkal történő kétoldalú együttműködést preferálják. Az exportnövelés érdekében Brazília fokozza tevékenységét a Mercosurban, valamint Kína, India és Dél-Afrika irányában (G3 - Brazília, India, Dél-Afrika).

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Brazília közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	Mrd USD	34,3	45,1	25,9
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	Mrd USD	309,0	287	318,5
Tőkebefektetés más országba	Mrd USD	7,1	20,4	10,0
Tőkebefektetés állománya	Mrd USD	136,1	162,2	124,3

Forrás: CIA The World Factbook, Brazil Központi Bank, ECLAC

A Brazíliába áramló működőtőke 2009-ben 25,9 Mrd USD, míg Brazília működőtőkeimport állománya 318,5 Mrd USD volt. Az EU brazíliai befektetés-állománya eléri a 100 milliárd eurót. A beáramló működőtőke az alábbi szektorokba érkezett: szolgáltatások (54,5%) ezen belül távközlés (14,7%), elektromos áram, víz, gáz szolgáltatások (7,5%), pénzügyi szolgáltatások (6,8%), üzleti szolgáltatások (6,2%); feldolgozóipar (38,5%) ezen belül élelmiszer és italok (9,4%), vegyipar (6,2%), autóipar (5,4%); mezőgazdaság és bányászat (7,1%). A beáramló FDI nagy része az alábbi országokból érkezett: USA (19,9%), Hollandia (15,7%), Kajmán-szigetek (8,9%), Svájc (7,3%), Spanyolország (6,8%), Kanada (5,8%).

2006-ban Brazília külföldi tőkehelyezései először haladták meg a beáramló működőtőke értékét (a brazil CVRD vállalat 22,8 Mrd USD értékben megvásárolta a kanadai INCO bányatársaságot). 2009-ben Brazília külföldi tőkebefektetése 10 Mrd USD-t tett ki, míg Brazília működőtőke-export állománya 124,3 Mrd USD volt.

II. MAGYARORSZÁG ÉS BRAZÍLIA BILATERÁLIS KAPCSOLATAI (KÜLKERESKEDELEM ÉS TŐKEÁRAMLÁS)

A magyar-brazil külkereskedelem áruszerkezete (ezer USD)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	125 123	105 508	136 994	112 055	-11 871	-6 547
Élelmiszer, ital, dohány	770	1 020	21 703	19 987	-20 933	-18 967
Nyersanyagok	3 995	3 101	25 392	15 767	-21 397	-12 666
Energiahordozók	0	48	0	0	0	48
Feldolgozott termékek	24 600	28 043	21 651	20 916	2 949	7 127
Gépek, gépi berendezések	95 758	73 296	68 248	55 385	27 510	17 911

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	84,3	81,8	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	132,5	92,1	1,0	17,8
Nyersanyagok	77,6	62,1	2,9	14,1
Energiahordozók	0	0	0,0	0,0
Feldolgozott termékek	114,0	96,6	26,6	18,7
Gépek, gépi berendezések	76,5	81,2	69,5	49,4

Forrás: KSH

2006. május 5-én Magyarország és Brazília aláírta a gazdasági együttműködési megállapodást (GEM), ami 2008 októberében lépett hatályba.

Termékforgalmunk szerkezete hagyományosan kedvező: mind kivitelünknel, mind behozatalunknál a gépek és szállítóeszközök dominálnak, a második helyen a feldolgozott termékek állnak. Fontosabb exportcikkeink: energiafejlesztő berendezés, általános rendeltetésű ipari gép, irodagép, villamos gép, közúti járművek, gépek és szállítóeszközök főegységei, műszerek, rádiótelefon, automatikus adatfeldolgozó gépalkatrész, lemezlejátszó, magnetofon, videó alkatrész, gyógyszer, csapágyak, izzólámpa, áramátalakító, vegyi anyagok. Behozatalunk legnagyobb tételei: gépi berendezések és alkatrészeik, acélárak, lábbelik, szója pellet és pogácsa, szulfátcellulóz, narancslé, déligyümölcsök, kávé. A forgalom döntő része multinacionális vállalati csatornákon keresztül bonyolódik.

2009-ben az előző évhez viszonyítva exportunk (105,5 M USD) 16 százalékkal csökkent, a legnagyobb visszaesés a gépi berendezések vonalán (24 százalék) következett be. 2009-ben az előző évhez viszonyítva importunk (112 M USD) 12 százalékkal mérséklődött.

Brazil statisztikai adatok szerint 2009-ben a kétoldalú kereskedelmi forgalmunk közel 15%-kal, 234,6 M USD-re esett vissza. A Magyarországra irányuló brazil export

11,9%-kal 86 M USD-re, míg a hazánkból származó brazil import 16%-kal, 148,6 M USD-re csökkent. A külkereskedelmi egyenleg így 62,6 milliós magyar többletet mutat. Magyarország részesedése a teljes brazil exportban 0,06 %, az importban 0,12 %.

Kétoldalú kapcsolatainkat korábban jelentősen befolyásolta, hogy Brazília 2008 végéig nem ismerte el Magyarország piacgazdasági státuszát. A kétoldalú államközi/hatósági kapcsolatok intézményesítése (GEM), a rendszeresen magas szintű tárgyalások (pl. GVB ülés) elősegíthetik újabb magyar kiviteli lehetőségek és kooperációs témák feltárását, valamint a brazil befektetéseket Magyarországon.

Magyarország és Brazília 1986-ban kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezményt kötött.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Brazília közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	0,2	-7,1	-12,5
Brazília közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	-	-	-
Magyarország tőkebefektetése Brazíliába	0,1	-8,3	57,2
Magyarország tőkebefektetés-állománya Brazíliában	-	0,7	-16,6

Forrás: MNB

Magyarországon jelen vannak brazil multinacionális cégek leányvállalatai vagy képviseleti irodái:

- Gerdau /vasipar/ - (GTL Gerdau Hungária Vagyonkezelő Kft. és Blackshaw 1 Kft.)
- Petrobrás /petrolkémia/ - (Pertobrás Hungary Kft.)
- Votorantim /commodities - szulfátpapír/ - (VCP Overseas Holding Kft)
- Aracruz Celulose SA /cellulóz/ - (Aracruz Trading Intl. Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.)
- JBS SA /marhahús/ - (JBS Hungary Holding Kft.)
- Comexport Trading /külker. vegyi anyagok, műtrágyák/ - (HUNINT Nemzetközi Kereskedelmi Kft.)
- BG Market (magyar borok braziliai és brazil textíliák magyarországi forgalmazása)
- Sabo Ind. e Com./KAKO Hungary (autóalkatrészek).

A közelmúlt legfontosabb brazil beruházása Magyarországon a belga-brazil érdekeltségű InBev cég Budapesten létesített pénzügyi-számviteli központja. A világ egyik vezető söröződéje új központjának célja a pénzügyi adminisztrációs folyamatok hatékonyabbá tétele.

Brazíliát befektetés ösztönzési szempontból fontos célországnak tartjuk. A jövőben külön figyelmet szeretnénk fordítani potenciális brazil befektetők beazonosítására figyelembe véve a brazil gazdaság sajátosságait, valamint a brazil tőkekihelyezési gyakorlatot.